

Eevi Koskimies: Mua tyydytä sun teihisi

Adventtikalenterin luukku IV adventtisunnuntaina 18.12.2016, Talvikynttilät 1957

”Muut ne korkeoille Kunnian kukkuloille Pyrkiköhöt vaan. Minä alahalla Herran tahdon alla Seuraan lakiaan.”

Tuon virren säkeistön veisasi ystäväni Mari. Olimme istuneet illan hämärissä hänen pienessä kamarissaan. Keskustelumme oli liikunut sydämen salatuissa murheissa. Silloin paljon kärsinyt, liikuntakyvytön Mari veisasi tuon virren. Tuossa hän nyt istui rukkiaan polkien, jo vanheneva, Herran koulua käynyt ystäväni.

Kysyin, minkälaista Herran koulua oli täytynyt käydä sen, joka ajatteli virrentekijän tavoin. Mahtoiko olla kovinkaan helppoa heittää kunnian kukkulat toisille, vaikutusvallan, hyvän aseman, rikkauten ja kaiken maallisen menestyksen ja lähteä kulkemaan tyytyväisin mielin ”alatieta”, tietämättä edes aina, mihin Herra kuljettaa.

Mari oli hetkisen hiljaa, polki vain rukkiaan. Kysyi sitten, olinko kenties kuullut kerrottavan jonkun niin tehneen. Mietin, kunnes muistin erään. Muistin Laura Stenbäckin, onnellisen papintyttären, joka papin emäntänä joutui alatien kulkijaksi. Mari pyysi minua kertomaan hänestä.

Laura oli nuorin rovasti Kaarle Fredrik Stenbäckin tyttäristä. Perhe muutti Kuortaneelta ruotsalaiselle Pohjanmaalle Vöyrille v. 1823. Siellä Laura vietti lapsuutensa ja nuoruutensa päivät hyvässä kodissaan.

Vöyrin pappila oli kristillinen koti, kristillisempi kuin monet sen ajan pappilakodit. Perheen jäsenet olivat hellästi toisiinsa kiintyneet. Jumalan sanaakin viljeltiin. Koti oli myös Pohjanmaan varakkaimpia. Varallisuus ilmeni jo kodin sisustuksessa. Kauniit silkillä päällystetyt huonekalut, korkeat peilit, säihkyvät kristallikruunut, harvinaiset kukat ikkunoilla, kanarialintujen sirkutus häkeissään tekivät kodin viihtyisäksi.

Varallisuus toi mukanaan mukavuutta ja huolettomia päiviä. Laulellen, soitellen ja hienoja käsitöitä tehden tai romaaneja lukien kuuluivat tyttärien, Lotan, Marian ja Lauran päivät. Lauri-veli iloitsi kauniista sisaristaan. Hän oli hyvillään nähdessään heidät hienoissa vaatteissa, joita hän mielellään heidän kanssaan suunnitteli, ja joihin kankaat tilattiin ulkomailta asti.

Joskus saattoi sukulaispappiloitten nuoria tulla monta hevoskuormaa vierailemaan. Silloin nousi ilo kattoon saakka. Aikaa kulutettiin silloin retkeillen ja tanssien ja musiikin parissa. Lauri, joka oli runoilija, sepitteli runoja ja näytelmiä sisarten esitettäväksi. Kerrankin, erään sukulaisvierailun aikana, puettiin Laura enkeliksi. Hän saavutti suuren menestyksen lausueessaan Laurin sepittämän runon pappilan lähellä olevalla kukkulalla.

Näin onnellisia ja huolettomia olivat Lauran ja hänen sisartensa päivät. Vanhemmat eivät kieltäneet heiltä näitä huvituksia. Tosin äiti joskus saattoi huokaista: ”Olisittepa yhtä innokkaita lukemaan Raamattua kuin noita romaaneja!”



Eevi Koskimiehen kirjoitus vuoden 1957 Talvikynttilöissä.

Mutta odottamatta tuli tähän huolettomuuteen muutos. Lauri-veli oli ylioppilastovereittensa joukossa tutustunut herännäisyyteen, joka kulovalkean tavoin tunkeutui kaikkialle. Se tarttui häneenkin ja pani vakavasti ajattelemaan sielun tilaa.

Kerran kesäloman aikana pappilan nuoret olivat taas tapansa mukaan vieraineen huviretkellä. Muut leikkivät tasaisella nurmikolla saaren keskellä, mutta Lauri oli jäänyt yksin veneeseen ja luki jotakin. Tytöt luulivat, että hän oli salakihloissa ja luki rakkauskirjettä. Mutta kun he hetkistä myöhemmin menivät katsomaan, mitä hän oli kätkenyt veneen perätuhdon alle, löysivät he Uuden Testamentin. Merkillisen herkkä oli ihmissydän siihen aikaan. Enempää ei tarvittu. Tästä löydöstä tuli herätyksen alku sisarille.

Pappilan tyttärien herätys oli luja ja tinkimätön. He hylkäsivät kauniit vaatteensa, entiset huvituksensa. Heränneitten tumma puku tuli heidän vaateparrekseen, laulut muuttuivat virsiksi ja romaanien asemesta tuli Jumalan sana rakkaaksi luettavaksi.

Aluksi vanhemmat murehtivat nuorissaan tapahtunutta muutosta. Mutta lopulta murtui heidänkin vastarintansa, ja niin tuli Vöyrin pappilasta herännyt koti.

Muutamia vuosia sen jälkeen tapahtui rovasti Stenbäckin kuolema. Laura, joka äitinsä kanssa jäi kahden, tunsu itsensä monta kertaa yksinäiseksi ja turvattomaksi. Älykkäänä ja tiedonjanoisena hän monta kertaa tunsu naisen elämän rajoittuneisuuden ja valitteli sitä Lauri-veljelleenkin. Tänä aikana syveni kuitenkin hänen hengellinen elämänsä. Hän oli jättänyt elämänsä Herran käsiin ja päätti nyt lähteä turvallisesti kulkemaan sitä tietä, minkä ikinä hänen Herransa hänelle antaisi kuljettavaksi. Taivaallisella Isällä olikin jo Lauran varalle suunnitelma valmiina.

V. 1834 vietettiin Vöyrin pappilassa Laura Stenbäckin ja kappalaisen apulaisen Henrik Schwartzbergin häät. Morsian oli varakkaan ja hienosti sivistyneen pappiskodin hemmoteltu tytär. Sulhanen oli Pyhäjoen Parhalahdelta Mustakallion torpasta. Poikasena oli hän, nälkävuosien sattuessa, joutunut lähtemään kerjuulle. Mutta sillä matkalla hän Jumalan ihmeellisestä johdatuksesta joutuikin opintielle ja valmistui papiksi. Häät olivat sen ajan suurimmat herännäishäät. Heränneet papit olivat lukuisasti saapuneet sinne. Herännyttä kansaa oli monesta pitäjästä. Kolme päivää viljeltiin sanaa yhtämittä. Toisten levätessä tai syödessä jatkoivat toiset sanan viljelyä.

Viimeisen hääpäivän iltana oli morsian yksin kierrellyt hyvästelemässä kotia ja lapsuuden tuttuja leikkipaikkoja. Lopuksi hän oli istahtanut pianon ääreen ja itseään säestäen veisannut kauniilla äänellään:

*”Ah, mik' ompi elomm' tääll',
tuska, vaiva tuskan pääll',
työ ja meno levoton,
silloinkin kuin parhain on”.*

Ehkä hän oli hetken tuntenut pelkoa tulevaisuutta ajatellessaan. Mutta hän oli omasta vapaasta tahdostaan astunut sille tielle, jonka Jumala hänelle oli aukaissut. Kun hän oli päässyt viimeiseen toivoa uhkuvaan säkeistöön, oli hänenkin mielensä tyyntynyt. Joka kerran on kätensä auran kurkeen laskenut, hän ei saa arkana pälyillä taakseen, vaan hänen on kuljettava rohkeasti eteenpäin.

Rohkeutta Laura tarvitsikin, enemmän kuin osasi arvatakaan, lähtiessään Henrik Schwartzbergin matkatoveriksi. Mutta ennenkaikkea hän tarvitsi lujaa luottamusta ja uskoa taivaallisen Isän

johdatukseen ja apuun.

Köyhän pitäjänapulaisen pappilassa, jossa suuri lapsijoukko oli kasvamassa, oli niukasti maallista hyvyttä. Mutta sitä enemmän siellä oli onnea, jota ei rahalla mitata. Heleänä kaikui siellä äidin virsi painuen jo pienestä alkaen lasten sieluun. Isä, tulisieluinen salojen saarnaaja, piti tärkeänä lasten kasvattamista Herralle.

Monen pitkän ja vaivalloisen majanmuuton jälkeen seurakunnasta toiseen perhe asettui Säräisniemelle. Vanhimmat pojista olivat jo silloin Oulun koulussa.

Mutta Säräisniemellä kohtasi perhettä raskas isku. Kesken parasta työkauttaan, alle 50-vuotiaana, sammui Henrik Schwartzbergin elämä. Hänen lähtönsä oli raskas isku koko heränneelle kansalle.

Mitä mahtoikaan Laura-rouva tuntee rakkaan puolisonsa kuolinvuoteen ääressä! Hänen kannettavakseen joutui nyt huoli yhdeksän lapsen tulevaisuudesta.

Mutta uusi raskas isku oli vielä odottamassa. Pari kuukautta hautajaisten jälkeen paloi Säräisniemen pappila kaikkineen. Ei mitään saatu pelastetuksi, koko koti paloi. Jäi kuitenkin jotain. Jäi isän Raamattu. Sen oli eräs tyttäristä viime hetkessä siepannut kainaloonsa.

On riipaisevaa, mutta samalla jotain enteellistä ja toivorikasta ajatella Laura Schwartzbergia palavan kotinsa pihamaalla, itkevien lastensa ympäröimänä, nuorin poikanen sylissä, kainalossaan ainoa muisto kodista, miehensä Raamattu. Kaikki maallinen tuki ja turva oli poissa. Jäljellä oli vain Jumalan sana, armo ja lohdutus.

Siihen sanaan Laura pani kaiken toivonsa, eikä se pettänyt koskaan. Paljon hänen täytyi kärsiä köyhyyttä ja puutetta. Ei ollut pettuleipäkään vierasta hänen kodissaan. Mutta ystävien rakkaus oli tukemassa ja rohkaisemassa. Kun köyhät Pyhäjärven heränneet kuulivat onnettomuudesta, joka oli kohdannut heidän entisen rakkaan pappinsa perhettä, niin he rakensivat talon Laura-rouvalle ja vähistä varoistaan yrittivät avustaa häntä poikien kouluttamisessa. Myös varakkaat sukulaiset olivat tukemassa poikien koulunkäyntiä.

Niin kuluivat vuodet kaikesta ystävien rakkaudesta huolimatta, ainaisessa alatien vaelluksessa, ainaisessa rukouksessa ja Herran puoleen huutamisessa, kun jo maallisessa mielessä tie pyrki tukkoon. Kuka sitten arvaakaan hänen sielunsa hädän ja ahdistuksen yksinäisessä lesken majassa!

Mutta siitä majasta lähti siunauksen virta. Laura sai elämänsä iltana nähdä viisi poikaansa pappina, totisina Herran palvelijoina. Ei hänen tarvinnut kokea surua muistakaan lapsistaan. Se sama siunauksen virta kostuttaa yhä vielä Herran vainioita.

Leskiäiti kasvattamassa yhdeksän lasta kunnan ihmisiksi ja siunaamassa viisi poikaa Herran työhön on suurtyö, jonka suorittaja on saavuttanut kunnian kukkulan, ei ylpistyen ja itselleen kunniaa pyytäen, vaan nöyrästi Herraa kiittäen.

Lopetin kertomukseni. Mari istui siinä kumarruksissa vuoteensa reunalla. Rukki seisoi hiljaa. Pieni huone oli jo melkein pimeä. Ikkunasta kajasteli lännen punainen taivas. Ymmärsin nyt, miksi Mari pyysi minua kertomaan Laura-rouvan tarinan, kun hän hiljaa alkoi hyräillä virttä:

*”Mua tyydytä sun teihisi,
että olisin sulle iloksi,*

*ja niinkuin köyhä syntinen
edessä armoistuimen”.*